

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет історії, політології та національної безпеки
Кафедра музеєзнавства, пам'яткознавства та
інформаційно-аналітичної діяльності

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

ІСТОРІЯ І ПРАКТИКА ЕКСКУРСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство освітньо-професійної програми «Музейний менеджмент, культурний туризм»

Силабус освітнього компонента «ІСТОРІЯ І ПРАКТИКА ЕКСКУРСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ» підготовки бакалавра, галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальності 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство, за освітньо-професійною програмою «Музейний менеджмент, культурний туризм».

Розробник: Трофімук-Кирилова Т. М., доцент кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності, кандидат історичних наук, доцент.

Силабус освітнього компонента затверджений на засіданні кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності
протокол № 3 від 30 вересня 2021 р.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

(Надольська В. В.)

Зі змінами силабус освітнього компонента перезатверджений на засіданні кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності
протокол № 1 від 31 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри:

(Гаврилюк С. В.)

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	02 Культура і мистецтво	Нормативний
Кількість годин / кредитів 210/7	027 Музеєзнавство, пам'яткознавство	Рік навчання <u>3</u> Семестр <u>6</u> -ий Лекції <u>42</u> год.
ІНДЗ: немає	Музейний менеджмент, культурний туризм	Практичні (семінарські) <u>60</u> год. Самостійна робота <u>94</u> год. Консультації <u>14</u> год.
	Бакалавр	Форма контролю: екзамен
Мова навчання: українська		Навчальний план 2020 р.

II. Інформація про викладача

ППП: *Трофімук-Кирилова Тетяна Михайлівна*

Науковий ступінь: *кандидат історичних наук*

Вчене звання: *доцент*

Посада: *доцент кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності*

Контактна інформація: тел. (Viber, Telegram) 0500749949; e-mail: Trofimuk.Tetyana@vnu.edu.ua.

Дні занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

Електронний курс «Історія і практика екскурсійної діяльності»: <https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=1724>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу. Освітній компонент «Історія і практика екскурсійної діяльності» належить до переліку нормативних навчальних дисциплін підготовки бакалавра за спеціальністю 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство» освітньо-професійною програмою «Музейний менеджмент, культурний туризм». Він спрямований на вивчення здобувачами вищої освіти історії, теоретичних і практичних основ екскурсійної діяльності.

2. Пререквізити. Освітній компонент базується на знаннях, отриманих під час вивчення таких попередніх навчальних дисципліни освітньо-професійної програми, як: «Вступ до спеціальності», «Історія музейної справи», «Музеєзнавство», «Експозиційно-виставкова робота музеїв», «Пам'яткознавство», «Культурний туризм», «Історія Європи», «Світова

культурна спадщина», «Музейні центри світу», «Творчий феномен Лесі Українки», «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Зв'язки з громадськістю», «Етика ділового спілкування», «Культурно-освітня робота музеїв». Освітній компонент має взаємозв'язки із курсом «Туристичні ресурси».

Постреквізити: освітніми компонентами для вивчення яких потрібні знання, уміння і навички, що здобуваються після закінчення вивчення даної дисципліни, є: «Практикум з проектування екскурсійних і туристичних маршрутів», «Практика з екскурсійно-туристичної діяльності», «Переддипломна практика», «Атестаційний екзамен», «Кваліфікаційна робота».

3. Мета освітнього компонента. Формування у здобувачів вищої освіти: комплексного уявлення про розвиток екскурсійної справи в Україні; умінь та навичок із планування й організації екскурсійного обслуговування та надання екскурсійних послуг, розробки та проведення різних за формою, тематикою, тривалістю, складом і кількістю учасників екскурсій.

Основним **завданням** вивчення освітнього компонента є: реалізація здобувачами вищої освіти на практиці теоретичних знань про етапи проектування, порядок підготовки та проведення екскурсій; набуття практичних умінь із підготовки, організації, техніки і методики проведення екскурсій на різні теми, для різних груп екскурсантів; ознайомлення з організаційно-технологічними вимогами щодо проведення екскурсій; опанування здобувачами вищої освіти практичних навичок застосування методичних прийомів показу і розповіді під час надання екскурсійних послуг; засвоєння здобувачами вищої освіти складових компонентів професійної майстерності екскурсовода, оволодіння ними комплексом спеціалізованих умінь і навиків роботи з екскурсійною групою; вироблення у здобувачів умінь і навичок ораторської майстерності, вербальної і невербальної комунікації.

4. Результати навчання (компетентності). Вивчення освітнього компонента дозволить здобувачу вищої освіти набутти наступні компетентності:

Загальні компетентності (ЗК): ЗК 1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 7. Цінування і повага різноманітності та мультикультурності. ЗК 8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 9. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань та взятих обов'язків.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК): СК 1. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо відповідно до розуміння тенденцій розвитку музейної справи, пам'яткоохоронної діяльності та культурного туризму. СК 5. Здатність забезпечувати обслуговування відвідувачів. СК 8. Здатність забезпечувати ефективне використання та популяризацію об'єктів історико-культурної та природної спадщини відповідно до пам'яткоохоронного законодавства. СК 10. Здатність здійснювати взаємодію музейно-заповідної мережі, об'єктів культурної спадщини з туристичною сферою. СК 12. Здатність здійснювати дослідження попиту і пропозиції на ринку культурного туризму та формувати конкурентоздатний культурний продукт.

Програмні результати навчання (ПР): ПР 2. Аналізувати й узагальнювати історико-культурний матеріал у певній системі. ПР 12. Досліджувати та інтерпретувати історико-культурну інформацію музейних предметів, об'єктів культурної спадщини, природних пам'яток. ПР 15. Формувати план культурно-освітньої роботи та організовувати заходи з популяризації музейних цінностей, об'єктів історико-культурної спадщини, природних пам'яток з врахуванням потреб різних верств населення. ПР 16. Розробляти концепцію, структуру екскурсії; вміти проводити екскурсію на високому професійному рівні. ПР 18. Виконувати комплексні завдання протягом певного періоду часу та представляти результат вчасно.

5. Структура освітнього компонента.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Семін.	Сам. Роб.	Конс.	*Форма і методи контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи та історія екскурсійної справи в Україні						
Тема 1. Теоретичні основи екскурсійної діяльності.	4	2		2		Б
Тема 2. Класифікація екскурсій: критерії, групи та їх зміст.	8	6		2		Б
Тема 3. Зародження екскурсійної справи на українських землях (др. пол. ХІХ – поч. ХХ ст.).	9		4	4	1	УО, Т/2
Тема 4. Екскурсійна діяльність в Україні у 1920-40-х рр.	4		2	2		УО/1
Тема 5. Історія екскурсійної справи в Україні у радянський період.	6		2	4		УО/1
Тема 6. Розвиток сфери екскурсійного обслуговування у незалежній Україні.	10	2	4	4		УО, ДС, ІДЗ/3
Тема 7. Нормативно-правове регулювання екскурсійної діяльності в Україні.	11	2	2	6	1	УО, Б/1
Тема 8. Вплив пандемії COVID-19 та повномасштабного російського вторгнення в Україну у 2022 р. на сферу екскурсійного обслуговування.	4	2		2		Б
Разом за модулем 2	56	14	14	26	2	8
Змістовий модуль 2. Екскурсійна методика і практика						
Тема 9. Технологія підготовки і розробки нової екскурсії.	17	8		8	1	Б, ІРС
Тема 10. Основи екскурсійної методики. Методичні прийоми	17		8	8	1	УО, РГ, ІРС/6

ведення екскурсій.						
Тема 11. Особливості розповіді в екскурсії.	7		2	4	1	УО, РГ, ІРС/1
Тема 12. Інновації та інтерактивні методики у проведенні екскурсій.	11	2	2	6	1	УО, РГ, ІРС/1
Тема 13. Організаційно-технологічні вимоги щодо проведення екскурсій.	13	2	4	6	1	УО, ІРС, ІДЗ/2
Тема 14. Укладання і оформлення екскурсійної документації.	17	4	4	8	1	УО, ІРС, ІДЗ, РМГ/4
Тема 15. Професійна майстерність екскурсовода.	15	4	4	6	1	УО, ІРС, ТР/3
Тема 16. Використання елементів психології у екскурсійній діяльності.	7		4	2	1	УО, ІРС, РЗ/2
Тема 17. Диференційований підхід до екскурсійного обслуговування різних категорій екскурсантів.	9		4	4	1	УО/2
Тема 18. Організація та проведення екскурсій для осіб із інвалідністю.	13	4	4	4	1	УО, ІРС, РМГ, РГ/4
Тема 19. Підготовка і проведення оглядових і тематичних екскурсій.	11	2	4	4	1	УО, ІПП, ІДЗ /2
Тема 20. Особливості проведення музейної екскурсії.	11	2	4	4	1	УО, ІРС, ІПП /2
Тема 21. Специфіка організації і проведення пішохідних та транспортних екскурсій.	8		2	4		УО, ІПП /1
Разом за модулем 2	154	28	46	68	12	30
Види підсумкових робіт						Бал
Активність, участь і допомога в організації екскурсій, які розробляють інші творчі групи						2 бали
Модульний підсумковий контроль						60 балів
Всього годин / Балів	210	42	60	94	14	100

*Форми, методи і види контролю: УО – усне опитування, Б – бесіда, ДС – дискусія, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ – розв’язування задач / завдань, ІДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, ІПП – індивідуальна або групова презентація, РГ – рольова гра тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти виконується за завданням і при методичному керівництві викладача, але без його безпосередньої участі. Вона включає як повністю самостійне засвоєння окремих тем освітнього компонента, так й опрацювання тем, які розглядаються під час аудиторної роботи.

Самостійна робота із курсу «Історія і практика екскурсійної діяльності» здійснюється за наступними формами:

№	Завдання	Номер теми
1.	Опрацювання теоретичного матеріалу.	1–21
2.	Підготовка до практичних занять, поточного та підсумкового контролю.	1–21
3.	Аналіз актуальних публікацій за тематикою лекційних і семінарських занять.	1–21
4.	Підготовка, розробка, проведення нової авторської екскурсії.	9–21
5.	Підготовка до роботи у складі малих груп та до участі у тренінгу, рольових іграх, індивідуальних або групових презентацій з відповідних тем, визначених у силабусі.	10–12, 14–16, 18–21
6.	Опрацювання матеріалів про історичні етапи розвитку екскурсійної справи у світі; розвиток екскурсійної справи на Волині.	3–6
7.	Аналіз нормативно-правового забезпечення надання екскурсійних послуг в Україні.	7
8.	Формування бази даних прикладів екскурсій різних за формою і місцем проведення, які були розроблені/проведені в Україні в умовах пандемії COVID-19 у 2020-2022 рр.	2, 8, 12
9.	Перегляд наданих викладачем відеоматеріалів та аналіз дотримання техніки ведення екскурсії екскурсоводами у відео.	13
10.	Укладання методичної розробки екскурсії.	14
11.	Аналіз проблемних ситуацій із сфери екскурсійного обслуговування, наданих викладачем, і пошук шляхів їх вирішення та обґрунтування стилів поведінки відповідно до обставин.	9–21
12.	Перегляд наданих викладачем відеоматеріалів та укладання абетки невербальних і вербальних засобів ділового спілкування, що використовують у своїй роботі екскурсоводи.	15–16
13.	Пошук прикладів різних видів екскурсій, розроблених і проведених в Україні/Волинській області впродовж останніх 5 років та їх аналіз.	17–21

IV. Політика оцінювання

Основними формами і методами організації навчання під час вивчення освітнього компонента «Історія і практика екскурсійної діяльності» є словесні (лекція, пояснення, бесіда, розповідь), наочні (ілюстрація, демонстрація фото-(відео) матеріалів), практичні (практичні заняття, практичні роботи, вправи, спостереження, індивідуальна або групова презентація) методи і прийоми навчання; активні методи навчання (навчальні екскурсії, аналіз конкретних

ситуацій, рольові ігри, тренінг); самостійна (розв'язання програмних завдань) та індивідуальна робота здобувачів вищої освіти.

Форми оцінювання – поточний, модульний підсумковий контроль, підсумковий контроль, усний контроль (усне опитування), тестовий контроль, перевірка завдань самостійної роботи, метод самоконтролю, метод самооцінки, іспит.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою із дотриманням норм «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти ВНУ імені Лесі Українки» від 29 червня 2022 р. та з врахуванням політики щодо академічної доброчесності. Максимальну кількість балів (100 балів) можна набрати упродовж семестру за результатами виконання усіх видів робіт, які передбачені силабусом.

Максимальна кількість балів за поточний контроль з освітнього компонента становить 40 балів, що є сумою балів, які здобувач вищої освіти отримує за поточну роботу з відповідних тем (робота під час аудиторних занять відповідно до розкладу (усне опитування, розв'язування проблемних ситуацій і завдань, виконання завдань самостійної та індивідуальної роботи, участь у дискусіях, тренінгу, рольових іграх тощо).

Підсумковий модульний контроль передбачає проектування, розробку, проведення авторської екскурсії та укладання методичної розробки. Для цього група здобувачів вищої освіти ділиться на рівноцінні творчі групи із складом від 3 до 7 осіб. Кожному з учасників творчої групи доручається розробка одного з розділів, або однієї з підтем екскурсії, або одного чи декількох питань підтеми. У цілях контролю й координації роботи серед здобувачів вищої освіти вибираються керівники кожної творчої групи. Обов'язковою умовою є безпосередня участь усіх студентів творчої групи у проведенні розробленої екскурсії у ролі екскурсовода. Методична розробка складається на кожну тему екскурсії. У варіантах методичної розробки знаходять висвітлення вікові, професійні й інші інтереси екскурсантів, особливості методики проведення для них екскурсії. Основними технологічними документами, необхідними для розробки і проведення екскурсії, є: схема (карта) маршруту, технологічна карта екскурсії, картки (паспорти) об'єктів, включених до маршруту, індивідуальні тексти екскурсоводів, контрольний текст екскурсії, «портфель екскурсовода», список екскурсоводів, список літератури і джерел з теми екскурсії. Максимальний бал за розробку, організацію і проведення екскурсії – 40 балів, а за укладання методичної розробки та екскурсійної документації – 20 балів.

Високо оцінюється прагнення здобувачів вищої освіти: регулярно відвідувати заняття, систематично засвоювати навчальний матеріал та виконувати завдання самостійної роботи, активно працювати на семінарах та лекціях, брати участь в обговоренні проблемних і дискусійних питань, відпрацьовувати пропущені пари. За усі ці види робіт нараховуються бали. Також бали нараховуються за участь і допомогу в організації екскурсій, які розробляють інші творчі групи.

Викладач на початку вивчення освітнього компонента ознайомлює здобувачів вищої освіти із політикою оцінювання, визначає терміни здачі усіх видів запланованих робіт. Перенесення дедлайну здачі завдань можливо за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний) та за умови надання здобувачем вищої освіти документів, що їх підтверджують. Здобувачі мають дотримуватися усіх визначених строків та інформувати викладача у випадках неможливості відвідувати заняття та вчасно здавати виконані завдання. Викладач фіксує неявку здобувача вищої освіти на семінарське заняття, що вважається заборгованістю. Її здобувач вищої освіти має відпрацювати у позааудиторний час згідно затвердженого графіка консультацій, здавши ті завдання, які виносилися на практичне заняття, на якому здобувач вищої освіти був відсутній. Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом освітнього компонента, з метою підвищення підсумкової модульної оцінки не дозволяється. Кінцевий термін ліквідації заборгованості з модульного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування тощо) і за умови погодження деканом факультету та керівником курсу навчання може відбутись у online формі.

Здобувачі вищої освіти мають дотримуватися академічної доброчесності: самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); при виконанні завдань робити посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації; дотримуватися норм законодавства про авторське право і суміжні права та положень «Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки». Недопустимо користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час занять, якщо це не пов'язано із навчальним процесом.

У межах освітнього компонента можливе визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, що здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП «Музейний менеджмент, культурний туризм». Результати навчання, здобуті здобувачем освіти шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються у ВНУ імені Лесі Українки шляхом валідації. Порядок та процедура визнання регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки» від 29 червня 2022 р. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті (професійні курси/тренінги, громадянська освіта, онлайн-освіта, професійні стажування та ін.), які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам),

індивідуальному завданню, тощо, які передбачені силабусом навчальної дисципліни. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або під час вивчення ОК (але не пізніше початку останнього місяця навчання, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання).

Окремі теми, змістовий модуль чи курс можуть бути перезараховані здобувачу вищої освіти відповідно до «Положення про підготовку здобувачів освіти у ВНУ імені Лесі Українки з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти» від 29 червня 2022 р. Оцінювання здобувачів представниками підприємства, яке зафіксоване у дуальному робочому навчальному плані, враховується у кінці семестру вивчення ОК, програмні результати вивчення якого частково або повністю внесені до дуального робочого навчального плану.

Консультації надаються offline (в аудиторії згідно графіку). Для погодження часу консультацій поза графіком здобувачу вищої освіти необхідно написати на електронну пошту / Telegram / Viber викладачу. Окрім очних, за попередньою домовленістю із викладачем, консультації можуть проводитися online із використанням таких інструментів як електронна скринька, Viber, Telegram, через платформу Moodle, Zoom тощо.

V. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни проводиться в усній формі у вигляді семестрового екзамену. Підсумкова семестрова оцінка з освітнього компонента виставляється без складання іспиту за результатами поточного і модульного контролю у випадку, якщо здобувач освіти успішно виконав усі завдання, передбачені силабусом, і набрав при цьому не менше як 75 балів та погоджується з оцінкою. Така оцінка виставляється в день проведення екзамену в присутності здобувача освіти.

Іспит складається, якщо здобувач освіти: 1) за результатами поточного і модульного контролю набрав менше 75 балів; 2) бажає підвищити рейтинг. У цьому випадку бали, набрані здобувачем за результатами модульного контролю анулюються (у межах 60 балів). Екзаменаційна оцінка визначається в балах за шкалою від 0 до 60 балів за результатами відповіді на іспиті на 4 питання, внесені до білету – 2 теоретичні із переліку обов'язкових запитань до іспиту, й 2 практичного характеру (застосування методичних прийомів ведення екскурсії – показу та розповіді у запропонованій викладачем ситуації)

Підсумкова семестрова оцінка у випадку складання іспиту визначається як сума поточної семестрової та екзаменаційної оцінок у балах (максимально – 100 балів). Зазначена оцінка заноситься до екзаменаційної відомості та індивідуального навчального плану (залікової книжки) студента.

Повторне складання екзамену допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету. Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу.

Перелік питань до іспиту:

1. Використання елементів психології в екскурсійній діяльності.
2. Вплив пандемії COVID-19 та повномасштабного російського вторгнення в Україну у 2022 р. на сферу екскурсійного обслуговування.
3. Диференційований підхід до екскурсійного обслуговування різних категорій екскурсантів.
4. Екскурсійна діяльність в Україні у 1920-40-х рр.
5. Екскурсійна розповідь: завдання, вимоги та особливості.
6. Екскурсійне обслуговування людей із порушенням опорно-рухового апарату.
7. Екскурсійний етикет.
8. Екскурсійний показ: завдання, вимоги та особливості.
9. Етапи створення нової екскурсії.
10. Законодавче регулювання туристично-екскурсійної діяльності в Україні: аналіз нормативно-правових актів.
11. Зародження екскурсійної справи на українських землях (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.).
12. Імідж екскурсовода.
13. Інновації у проведенні екскурсій з використанням ІТ-технологій.
14. Інновації у проведенні екскурсій з використанням нових форм і методів.
15. Історія екскурсійної справи в Україні у радянський період.
16. Кваліфікаційні вимоги до професії екскурсовод.
17. Класифікація екскурсій: критерії, групи та їх зміст.
18. Класифікація методичних прийомів.
19. Комунікаційна майстерність і культура мови екскурсовода.
20. Конфліктні ситуації на екскурсії та шляхи їх розв'язання.
21. Криза уваги екскурсантів і шляхи її подолання.
22. Майстерність та спеціальні здібності екскурсовода.
23. Методика запам'ятовування екскурсійних текстів.
24. Методичні прийоми екскурсійного показу.
25. Методичні прийоми розповіді.
26. Міжнародні правові акти і стандарти з регулювання туристично-екскурсійної діяльності.
27. Невербальні засоби мовлення екскурсовода. Жести, міміка та поза екскурсовода.
28. Ознаки і функції екскурсії.
29. Ораторське мистецтво як важлива складова успішного проведення екскурсій.
30. Організаційно-інституційні основи розвитку екскурсійної справи в Україні.
31. Організаційно-технологічні вимоги щодо проведення екскурсії.
32. Особистість екскурсовода.
33. Особливі методичні прийоми проведення екскурсій.

34. Особливості екскурсійного обслуговування незрячих та слабоворих людей.
35. Особливості і способи вдосконалення екскурсійної методики.
36. Особливості підготовки і проведення літературних екскурсій.
37. Особливості підготовки і проведення пішохідних екскурсій.
38. Особливості проведення екскурсій на архітектурну тематику.
39. Особливості проведення екскурсій на історичну тематику.
40. Особливості проведення мистецтвознавчих екскурсій.
41. Особливості проведення оглядових екскурсій по місту.
42. Особливості проведення транспортних екскурсій.
43. Педагогічна майстерність екскурсовода.
44. Підготовка і проведення екскурсій на релігійну тематику.
45. Підготовка і проведення оглядових екскурсій.
46. Поєднання показу та розповіді в екскурсії.
47. Поняття «екскурсія», «екскурсознавство», «екскурсійна теорія», «екскурсійна методика», «екскурсійна практика», «екскурсійна діяльність», «екскурсійний продукт», «екскурсійна послуга».
48. Природознавчі екскурсії.
49. Проблеми та перспективи розвитку екскурсійної справи в Україні.
50. Регіональний ринок екскурсійних послуг м. Луцька та Волинської області.
51. Ринок екскурсійних послуг у незалежній Україні.
52. Розвиток регіонального ринку екскурсійних послуг в Україні.
53. Розвиток сфери екскурсійного обслуговування у незалежній Україні.
54. Складові професійної майстерності екскурсовода.
55. Специфіка екскурсійного обслуговування осіб із порушенням слуху та мовлення.
56. Специфіка підготовки і проведення виробничих екскурсій.
57. Специфіка підготовки і проведення музейних екскурсій.
58. Сучасні тренди екскурсійної справи.
59. Техніка безпеки під час екскурсії.
60. Технологія підготовки і розробки нової екскурсії.
61. Укладання і оформлення екскурсійної документації.
62. Шляхи підвищення професійної майстерності екскурсовода.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня

75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Бабарицька В. К. Екскурсознавство і музеєзнавство : навчальний посібник. К. : Альтерпрес, 2007. 464 с.

2. Бекетова В. М., Капустіна Н. І., Чернов Є. А. Методика підготовки й проведення екскурсій : посібник. Дніпропетровськ : РВВ ДНУ, 2004. 16 с.

3. Галасюк С. С., Нездоймінов С. Г. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності: навч. посіб. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. 248 с.

4. Державне регулювання сфери туризму України в контексті процесів євроінтеграції : монографія / за ред.: В. Г. Герасименко, О. Л. Михайлюк. Київ : Гуляєва В. М., 2019. 332 с.

5. Інтерактивна екскурсія та квест-екскурсія. *Інноваційні технології в туризмі : навчальний посібник* / І. Т. Скрипченко. Дніпро : Журфонд, 2021. С. 91–96.

6. Кіптенко В., Малиновська О. Організація екскурсійних послуг: Підручник. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 518 с.

7. Король О. Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі : навчально-методичний посібник. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2016. 144 с.

8. Литовченко І. В. Організація туризму (Організація екскурсійної діяльності) : навчально-методичний посібник. Полтава : ПУЕТ, 2017. 48 с.

9. Методика розробки квест-екскурсій. *Інноваційні технології в туризмі : навчальний посібник* / І. Т. Скрипченко. Дніпро : Журфонд, 2021. С. 96–101.

10. Методичні рекомендації «Технологія розробки екскурсій». Харків, 2016. URL: http://www.omctur.kh.ua/sites/default/files/metodicheskie_rekomendacii_tehnologiya_razrabotki_ekskursii.pdf

11. Нездоймінов С. Г. Організація екскурсійних послуг: навч.-метод. посібник. Одеса : Астропринт, 2011. 216 с.

12. Покоłodна М. М. Організація екскурсійної діяльності : підручник. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 180 с.

13. Про туризм : Закон України від 15 вересня 1995 р. № 324/95-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-vp#Text> .

14. Трофімук-Кирилова Т. М. Роль пробних і навчальних екскурсій у підготовці фахівців за спеціальністю 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство»: з досвіду Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 54. Т. 2. С. 288–295.

15. Трофімук-Кирилова Т. М., Здрок Я. А. Організація туристично-екскурсійного обслуговування осіб із вадами зору. *Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис.* 2017. Ч. 18. С. 61–69.

16. Федорченко В. К., Костюкова О. М., Дьорова Т. А., Олексійко М. М. Історія екскурсійної діяльності в Україні : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2010. 164 с.

17. Чагайда І. М., Грибакова С. В. Екскурсознавство : навчальний посібник. Київ : «Кондор», 2004. 204 с.

18. EN 15565:2016 (EN 15565:2008, IDT) Tourism services - Requirements for the provision of professional tourist guide training and qualification programmes/ ДСТУ. EN 15565:2016 (EN 15565:2008, IDT) Туристичні послуги. Вимоги до професійної підготовки та кваліфікаційних програм для гідів. URL: <http://shop.uas.org.ua/ua/turistichni-poslugi-vimogi-do-profesijnoi-pidgotovki-ta-kvalifikacijnih-program-dlja-gidiv.html>

19. How to be a Tour Guide: The Essential Training Manual for Tour Managers and Tour Guides. 2014. 385 p. URL: <https://www.amazon.com/How-Tour-Guide-Essential-Training-ebook/dp/B00N0OLOEO?asin=B00N0OLOEO&revisionId=e3bccf78&format=1&depth=1>

Інтернет-ресурси

1. «Все про туризм»: електронна бібліотека. URL: <http://tourlib.net/>.
2. Громадська спілка «Всеукраїнська асоціація гідів». URL: <https://uaguides.com/sections>
3. Державне агентство розвитку туризму (ДАРТ). URL: <https://www.tourism.gov.ua/about-dart>
4. Міністерство культури та інформаційної політики України. URL: <https://mkp.gov.ua>
5. Україна Інкогніта. URL: <http://ukrainaincognita.com/rozdily/pamyatky>
6. UNWTO. URL: <https://www.e-unwto.org/>
7. World Tourism Organization. URL: <http://www.world-tourism.org>.